

2024/1500

29.5.2024

DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2024/1500

z dnia 14 maja 2024 r.

w sprawie norm dotyczących organów ds. równości w obszarze równego traktowania i równości szans kobiet i mężczyzn w zakresie zatrudnienia i pracy oraz zmiany dyrektyw 2006/54/WE i 2010/41/UE

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 157 ust. 3,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽¹⁾,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą ⁽²⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Równość i niedyskryminacja zostały uznane w art. 2 i 3 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE) za podstawowe wartości Unii. Art. 8 i 10 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) stanowią odpowiednio, że Unia we wszystkich swoich działaniach wspiera równość mężczyzn i kobiet oraz zwalcza dyskryminację ze względu na płeć. Karta praw podstawowych Unii Europejskiej chroni prawo do niedyskryminacji oraz prawo do równości kobiet i mężczyzn odpowiednio w art. 21 i 23. Unia przyjęła już wiele dyrektyw w celu zwalczania dyskryminacji.
- (2) Celem niniejszej dyrektywy jest ustanowienie minimalnych wymogów w zakresie funkcjonowania organów wspierających równe traktowanie (zwanymi dalej „organami ds. równości”), aby zwiększyć ich skuteczność i zagwarantować ich niezależność w celu wzmocnienia stosowania zasady równego traktowania wynikającej z dyrektyw Parlamentu Europejskiego i Rady 2006/54/WE ⁽³⁾ i 2010/41/UE ⁽⁴⁾.
- (3) Dyrektywa 2006/54/WE zakazuje dyskryminacji ze względu na płeć w odniesieniu do dostępu do zatrudnienia i pracy, w tym awansu, oraz do szkolenia zawodowego, a także w odniesieniu do warunków pracy, w tym wynagrodzeń, i w odniesieniu do systemów zabezpieczenia społecznego pracowników.
- (4) Dyrektywa 2010/41/UE zakazuje dyskryminacji między mężczyznami i kobietami prowadzącymi działalność na własny rachunek.
- (5) Trybunał Sprawiedliwości orzekł również, że zakres zasady równego traktowania kobiet i mężczyzn nie może być ograniczony do zakazu dyskryminacji ze względu na fakt, że dana osoba jest takiej czy innej płci. Zważywszy na cel tej zasady i charakter praw, które ma ona chronić, zasada ta ma także zastosowanie do dyskryminacji wynikającej z transycji płciowej danej osoby ⁽⁵⁾.
- (6) W dyrektywach 2006/54/WE i 2010/41/UE nałożono na państwa członkowskie wymóg wyznaczenia organu lub organów odpowiedzialnych za promowanie równego traktowania, w tym analizowanie, monitorowanie i wspieranie równego traktowania wszystkich osób bez dyskryminacji ze względów objętych zakresem tych dyrektyw. Dyrektywy te nakładają na państwa członkowskie wymóg zapewnienia, aby do kompetencji takich organów należało

⁽¹⁾ Dz.U. C 184 z 25.5.2023, s. 71.

⁽²⁾ Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 10 kwietnia 2024 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym) oraz decyzja Rady z dnia 7 maja 2024 r.

⁽³⁾ Dyrektywa 2006/54/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie wprowadzenia w życie zasady równości szans oraz równego traktowania kobiet i mężczyzn w dziedzinie zatrudnienia i pracy (Dz.U. L 204 z 26.7.2006, s. 23).

⁽⁴⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/41/UE z dnia 7 lipca 2010 r. w sprawie stosowania zasady równego traktowania kobiet i mężczyzn prowadzących działalność na własny rachunek oraz uchylająca dyrektywę Rady 86/613/EWG (Dz.U. L 180 z 15.7.2010, s. 1).

⁽⁵⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 30 kwietnia 1996 r., P przeciwko S i Cornwall County Council, C-13/94, ECLI:EU:C:1996:170; wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 7 stycznia 2004 r., K.B. przeciwko National Health Service Pensions Agency i Secretary of State for Health, C-117/01, ECLI:EU:C:2004:7; wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 27 kwietnia 2006 r., Sarah Margaret Richards przeciwko Secretary of State for Work and Pensions, C-423/04, ECLI:EU:C:2006:256; wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 26 czerwca 2018 r., M.B. przeciwko Secretary of State for Work and Pensions, C-451/16, ECLI:EU:C:2018:492.

świadczenie niezależnej pomocy ofiarom dyskryminacji, prowadzenie niezależnych badań dotyczących dyskryminacji, publikowanie niezależnych sprawozdań i wydawanie zaleceń na temat wszelkich kwestii związanych z taką dyskryminacją. Zgodnie z tymi dyrektywami państwa członkowskie muszą też zapewnić, aby do zadań tych organów należała również wymiana informacji z odpowiednimi organami europejskimi, takimi jak Europejski Instytut ds. Równości Kobiet i Mężczyzn.

- (7) Dyrektywy Rady 2000/43/WE⁽⁶⁾ i 2004/113/WE⁽⁷⁾ również przewidują wyznaczenie organów ds. równości zajmujących się promowaniem, analizą, monitorowaniem i wspieraniem równego traktowania wszystkich osób bez dyskryminacji ze względów objętych zakresem tych dyrektyw.
- (8) Wszystkie państwa członkowskie wyznaczyły organy ds. równości na podstawie dyrektyw 2006/54/WE i 2010/41/UE. Wprowadzono zróżnicowany system organów ds. równości i wypracowano dobre praktyki. Wiele organów ds. równości boryka się jednak z trudnościami, zwłaszcza dotyczącymi zasobów, niezależności oraz uprawnień koniecznych do wypełniania zadań.
- (9) Dyrektywy 2006/54/WE i 2010/41/UE pozostawiają państwom członkowskim szeroki zakres swobody, jeżeli chodzi o strukturę i funkcjonowanie organów ds. równości. W rezultacie organy te w poszczególnych państwach członkowskich znacząco różnią się pod względem zakresu ich uprawnień, kompetencji, struktury, zasobów i funkcjonowania operacyjnego. To z kolei oznacza, że ochrona przed dyskryminacją w poszczególnych państwach członkowskich jest zróżnicowana.
- (10) W celu zapewnienia, aby organy ds. równości mogły w całej Unii skutecznie przyczynić się do egzekwowania przepisów dyrektyw 2006/54/WE i 2010/41/UE przez propagowanie równego traktowania, zapobieganie dyskryminacji i oferowanie pomocy w dostępie do wymiaru sprawiedliwości wszystkim osobom fizycznym i grupom, które są dyskryminowane, konieczne jest określenie norm minimalnych dotyczących funkcjonowania tych organów. Normy minimalne określone w niniejszej dyrektywie uwzględniają zalecenie Komisji (UE) 2018/951⁽⁸⁾, opierając się na niektórych zawartych w nim zapisach i zalecanym w nim podejściu. Normy te czerpią również z innych odpowiednich dokumentów, takich jak zmienione zalecenie nr 2 dotyczące polityki ogólnej w sprawie organów ds. równości przyjęte przez Europejską Komisję przeciwko Rasizmowi i Nietolerancji oraz zasady paryskie dotyczące statusu i funkcjonowania krajowych instytucji powołanych do ochrony i promocji praw człowieka przyjęte przez Organizację Narodów Zjednoczonych, które mają zastosowanie do krajowych instytucji praw człowieka.
- (11) Te same normy minimalne dotyczące funkcjonowania organów ds. równości w odniesieniu do kwestii objętych dyrektywą Rady 79/7/EWG⁽⁹⁾, dyrektywą 2000/43/WE, dyrektywą Rady 2000/78/WE⁽¹⁰⁾ i dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2004/113/WE określono w dyrektywie Rady (UE) 2023/1499⁽¹¹⁾.
- (12) Niniejsza dyrektywa powinna mieć zastosowanie do działań organów ds. równości w kwestiach objętych zakresem dyrektyw 2006/54/WE i 2010/41/UE. Minimalne wymogi określone w niniejszej dyrektywie powinny dotyczyć jedynie funkcjonowania organów ds. równości i nie powinny wykraczać poza zakres przedmiotowy i podmiotowy tych dyrektyw.
- (13) Niniejsza dyrektywa ma również zastosowanie do organów ds. równości zajmujących się zwalczaniem dyskryminacji objętej dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1158⁽¹²⁾ na podstawie odesłania zawartego w art. 15 tej dyrektywy do art. 20 dyrektywy 2006/54/WE, który zostaje zastąpiony niniejszą dyrektywą.

⁽⁶⁾ Dyrektywa Rady 2000/43/WE z dnia 29 czerwca 2000 r. wprowadzająca w życie zasadę równego traktowania osób bez względu na pochodzenie rasowe lub etniczne (Dz.U. L 180 z 19.7.2000, s. 22).

⁽⁷⁾ Dyrektywa Rady 2004/113/WE z dnia 13 grudnia 2004 r. wprowadzająca w życie zasadę równego traktowania mężczyzn i kobiet w zakresie dostępu do towarów i usług oraz dostarczania towarów i usług (Dz.U. L 373 z 21.12.2004, s. 37).

⁽⁸⁾ Zalecenie Komisji (UE) 2018/951 z dnia 22 czerwca 2018 r. w sprawie norm dotyczących organów ds. równości (Dz.U. L 167 z 4.7.2018, s. 28).

⁽⁹⁾ Dyrektywa Rady 79/7/EWG z dnia 19 grudnia 1978 r. w sprawie stopniowego wprowadzania w życie zasady równego traktowania kobiet i mężczyzn w dziedzinie zabezpieczenia społecznego (Dz.U. L 6 z 10.1.1979, s. 24).

⁽¹⁰⁾ Dyrektywa Rady 2000/78/WE z dnia 27 listopada 2000 r. ustanawiająca ogólne warunki ramowe równego traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy (Dz.U. L 303 z 2.12.2000, s. 16).

⁽¹¹⁾ Dyrektywa Rady (UE) 2024/1499 z dnia 7 maja 2024 r. w sprawie norm dotyczących funkcjonowania organów ds. równości w obszarze równego traktowania osób bez względu na pochodzenie rasowe lub etniczne, równego traktowania osób w dziedzinie zatrudnienia i pracy bez względu na wyznawaną religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną, równego traktowania kobiet i mężczyzn w sprawach zabezpieczenia społecznego oraz w zakresie dostępu do towarów i usług oraz dostarczania towarów i usług, oraz w sprawie zmiany dyrektyw 2000/43/WE i 2004/113/WE (Dz.U. L, 2024/1499, 29.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1499/oj>).

⁽¹²⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1158 z dnia 20 czerwca 2019 r. w sprawie równowagi między życiem zawodowym a prywatnym rodziców i opiekunów oraz uchylająca dyrektywę Rady 2010/18/UE (Dz.U. L 188 z 12.7.2019, s. 79).

- (14) Dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/970⁽¹³⁾ należy uznać za *lex specialis* w stosunku do dyrektywy 2006/54/WE wyłącznie w odniesieniu do kwestii objętych jej zakresem. Niniejsza dyrektywa powinna pozostawać bez uszczerbku dla bardziej szczególnych przepisów dotyczących organów ds. równości zawartych w dyrektywie (UE) 2023/970.
- (15) Przy promowaniu równego traktowania, zapobieganiu dyskryminacji, gromadzeniu danych na temat dyskryminacji oraz udzielaniu pomocy ofiarom zgodnie z niniejszą dyrektywą ważne jest, by organy ds. równości zwracały szczególną uwagę na dyskryminację krzyżową rozumianą jako dyskryminacja ze względu na płeć w połączeniu z dyskryminacją z powodu jakiejkolwiek innej cechy lub innych cech chronionych na mocy dyrektyw 79/7/EWG, 2000/43/WE, 2000/78/WE lub 2004/113/WE.
- (16) Państwa członkowskie powinny wyznaczyć co najmniej jeden organ do wykonywania kompetencji określonych w niniejszej dyrektywie. Państwa członkowskie mogą podzielić kompetencje między kilka organów ds. równości, na przykład powierzając jednemu organowi zadania związane z zapobieganiem dyskryminacji, propagowaniem równego traktowania i pomocą ofiarom dyskryminacji, a innemu funkcje decyzyjne. Niniejsza dyrektywa powinna pozostać bez uszczerbku dla kompetencji inspektoratów pracy lub innych organów odpowiedzialnych za egzekwowanie przepisów, a także dla autonomii i roli partnerów społecznych.
- (17) Organy ds. równości mogą pełnić swoją rolę skutecznie tylko wówczas, gdy są w stanie działać zupełnie niezależnie, w sposób wolny od zewnętrznych wpływów. W tym celu państwa członkowskie powinny podjąć szereg środków, które przyczyniają się do niezależności organów ds. równości. Organy ds. równości, które wykonują kompetencje określone w niniejszej dyrektywie, mogą stanowić część ministerstwa lub innej jednostki organizacyjnej, pod warunkiem, że istnieją niezbędne gwarancje służące zapewnieniu wypełniania przez te organy zadań niezależnie od wpływów politycznych, finansowych, religijnych lub jakichkolwiek innych. W szczególności podczas wypełniania swoich zadań i wykonywania swoich kompetencji organy ds. równości powinny zachować swoją niezależność od jakichkolwiek wpływów zewnętrznych, bezpośrednich lub pośrednich, poprzez powstrzymanie się od zwracania się o instrukcje lub ich przyjmowania od kogokolwiek. Zgodnie z celami niniejszej dyrektywy oraz w zakresie mających zastosowanie ram prawnych organy ds. równości powinny mieć zarządzać swoimi zasobami finansowymi i innymi zasobami, w tym przez wybór swoich pracowników i zarządzanie nimi, oraz powinny móc określać swoje priorytety. Pracownicy zajmujący stanowiska decyzyjne lub pełniący funkcje kierownicze, zarówno zatrudnieni na stałe, jak i tymczasowo, na przykład dyrektor lub zastępca dyrektora organu ds. równości oraz, w stosownych przypadkach, członkowie jego organu zarządzającego, powinni być niezależni, posiadać kwalifikacje odpowiednie do piastowania danego stanowiska oraz być wybrani w wyniku przejrzystej procedury. Przejrzystość tej procedury można zagwarantować na przykład poprzez podawanie ogłoszeń o wakacie do wiadomości publicznej.
- (18) Państwa członkowskie powinny zapewnić, aby wewnętrzna struktura organów ds. równości, w tym ich organizacja i procedury wewnętrzne, umożliwiała im niezależne i w stosownych przypadkach bezstronne wykonywanie ich różnych kompetencji, poprzez ustanowienie odpowiednich środków zabezpieczających w przypadkach, gdy organy ds. równości mają potencjalnie sprzeczne zadania, w szczególności gdy niektóre z tych zadań koncentrują się na wspieraniu ofiar. Organy ds. równości powinny w szczególności zachowywać bezstronność podczas przeprowadzania postępowania wyjaśniającego lub oceny sprawy, w szczególności, gdy organ ds. równości posiada uprawnienia do wydawania wiążących decyzji.
- (19) W przypadku gdy organ ds. równości jest częścią organu realizującego wiele zadań, jak na przykład rzecznika praw obywatelskich o szerszym mandacie lub krajowej instytucji praw człowieka, struktura wewnętrzna takiego organu realizującego wiele zadań powinna zapewniać skuteczne wykonywanie szczególnych zadań w dziedzinie równości.
- (20) W ramach swoich odpowiednich krajowych procedur budżetowych państwa członkowskie powinny zapewnić, aby organy ds. równości otrzymały wystarczające środki, w tym wykwalifikowanych pracowników, odpowiednie pomieszczenia i infrastrukturę, aby móc skutecznie wypełniać swoje zadania w rozsądnym czasie lub w terminach określonych w przepisach krajowych. Uzyskanie takich wystarczających środków ma kluczowe znaczenie dla skutecznego funkcjonowania organów ds. równości i realizacji ich zadań. Ważne jest, aby w przypadku gdy organom ds. równości przyznaje się nowe kompetencje, państwa członkowskie zapewniały, aby ich zasoby finansowe i inne zasoby nadal umożliwiały im wypełnianie ich zadań i skuteczne wykonywanie kompetencji.
- (21) Istotne jest, aby przydział środków finansowych pozostawał stabilny, był planowany w perspektywie wieloletniej i umożliwiał organom ds. równości pokrycie kosztów, które mogą być trudne do przewidzenia, w tym w przypadku wzrostu liczby skarg, kosztów postępowań sądowych i korzystania z systemów zautomatyzowanych. Kluczowe znaczenie ma poświęcenie uwagi możliwościom i zagrożeniom płynącym ze stosowania systemów zautomatyzowanych, w tym sztucznej inteligencji. W szczególności organy ds. równości powinny dysponować odpowiednimi zasobami ludzkimi i środkami technicznymi. Zasoby te powinny w szczególności umożliwiać organom ds. równości

⁽¹³⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/970 z dnia 10 maja 2023 r. w sprawie wzmocnienia stosowania zasady równości wynagrodzeń dla mężczyzn i kobiet za taką samą pracę lub pracę o takiej samej wartości za pośrednictwem mechanizmów przejrzystości wynagrodzeń oraz mechanizmów egzekwowania (Dz.U. L 132 z 17.5.2023, s. 21).

z jednej strony wykorzystywanie przez nie systemów zautomatyzowanych w pracy, a z drugiej – ocenę tych systemów pod względem zgodności z zasadami niedyskryminacji. Jeżeli organ ds. równości stanowi część organu realizującego wiele zadań, należy zapewnić środki konieczne do wykonywania jego mandatu w dziedzinie równości.

- (22) Organy ds. równości wraz z innymi podmiotami, takimi jak partnerzy społeczni i organizacje społeczeństwa obywatelskiego, odgrywają zasadniczą rolę w zapobieganiu dyskryminacji i w propagowaniu równości. Aby zaradzić strukturalnym aspektom dyskryminacji i przyczynić się do zmiany społecznej, organy ds. równości powinny być uprawnione do prowadzenia działań zapobiegających dyskryminacji ze względów i w dziedzinach objętych dyrektywami 2006/54/WE i 2010/41/UE, a także działań propagujących równe traktowanie. Działania te mogą obejmować dzielenie się dobrymi praktykami, działania pozytywne oraz upowszechnianie aspektów równości wśród podmiotów publicznych i prywatnych, a także zapewnianie takim podmiotom odpowiednich szkoleń, informacji, doradztwa, wytycznych i wsparcia. Niezwykle istotne jest również, aby organy ds. równości komunikowały się ze stosownymi zainteresowanymi stronami oraz brały udział w debacie publicznej.
- (23) Oprócz zapobiegania dyskryminacji podstawowym zadaniem organów ds. równości jest udzielanie pomocy ofiarom dyskryminacji. Przez ofiary należy rozumieć wszystkie osoby, które uważają, że doświadczyły dyskryminacji, o której mowa w art. 4 dyrektywy 2006/54/WE lub w art. 4 dyrektywy 2010/41/UE, niezależnie od np. ich statusu społeczno-ekonomicznego, poglądów politycznych, wieku, zdrowia, narodowości, statusu pobytowego, języka, koloru, poziomu umiejętności czytania i pisania, płci, tożsamości płciowej, ekspresji płciowej lub cech płciowych. Każda osoba może być ofiarą dyskryminacji z powodu płci i powinna móc korzystać z pomocy organów ds. równości już od wczesnego etapu, niezależnie od tego, czy stwierdzono, że doszło do dyskryminacji. Pomoc taka powinna zawsze obejmować co najmniej udzielenie skarżącemu kluczowych informacji, w tym informacji o tym, czy skarga zostanie odrzucona czy też istnieją podstawy do podjęcia działania w danej sprawie, chyba że skargę złożono anonimowo. Państwa członkowskie ponoszą odpowiedzialność za określenie zasad udzielania tych informacji skarżącemu przez organ ds. równości, np. ram czasowych tego procesu lub gwarancji proceduralnych zabezpieczających przed skargami powtarzającymi się lub stanowiącymi nadużycie.
- (24) Aby zapewnić wszystkim ofiarom możliwość złożenia skargi, powinna istnieć możliwość składania skargi na różne sposoby. Zgodnie z zaleceniem (UE) 2018/951 skarżący powinien mieć możliwość złożenia skargi w wybranym przez siebie języku, który jest powszechnie używany w państwie członkowskim, w którym znajduje się organ ds. równości. W celu przeciwdziałania jednej z przyczyn niezgłaszania przypadków dyskryminacji, jaką jest obawa przed odwetem, organy ds. równości powinny informować ofiary o mających zastosowanie przepisach dotyczących poufności.
- (25) Aby umożliwić korzystanie z szybkiego, przystępnego cenowo pozasądowego rozstrzygnięcia sporów, państwa członkowskie powinny zapewnić stronom możliwość skorzystania z alternatywnych metod rozstrzygnięcia sporów, oferowanych przez sam organ ds. równości lub przez inny istniejący właściwy podmiot. Przy wyborze innego właściwego organu należy brać pod uwagę podmioty ustanowione na stałe oraz zapewnić, by osoba lub osoby odpowiedzialne za proces rozstrzygnięcia sporów były niezależne, bezstronne i dysponowały konieczną wiedzą fachową. Pozasądowe rozstrzygnięcie sporów daje większe prawdopodobieństwo dobrych rezultatów, gdy przeprowadzane jest za zgodą stron. Pomocne dla stron może być również posiadanie możliwości starania się o niezależne doradztwo lub bycia reprezentowanym lub wspomaganym przez stronę trzecią, taką jak partnerzy społeczni, na każdym etapie alternatywnego rozstrzygnięcia ich sporu. Brak rozstrzygnięcia sporu, na przykład z powodu odrzucenia wyniku takiego postępowania przez jedną ze stron, nie powinien pozbawiać stron możliwości działania w postępowaniu sądowym. Państwa członkowskie powinny określić zasady alternatywnego rozstrzygnięcia sporów zgodnie z prawem krajowym i praktyką krajową.
- (26) W przypadku podejrzenia możliwego naruszenia zasady równego traktowania ustanowionej w dyrektywach 2006/54/WE lub 2010/41/UE organy ds. równości powinny móc przeprowadzać postępowania wyjaśniające, w szczególności w następstwie skargi lub z urzędu.
- (27) Dowody mają zasadnicze znaczenie dla stwierdzenia, czy miała miejsce dyskryminacja, ale często ofiara ich nie posiada. Organy ds. równości powinny zatem mieć możliwość dostępu do informacji potrzebnych do stwierdzenia, czy doszło do dyskryminacji, oraz podjęcia współpracy z innymi właściwymi podmiotami, w tym odpowiednimi służbami publicznymi, takimi jak inspektoraty pracy czy kuratoria oświaty, a także z partnerami społecznymi. Państwa członkowskie powinny stworzyć odpowiednie ramy wykonywania tych kompetencji, zgodnie z krajowymi przepisami i procedurami. Państwa członkowskie mogą powierzyć prowadzenie postępowań wyjaśniających innemu właściwemu podmiotowi, zgodnie z prawem krajowym i praktyką krajową. Aby uniknąć powielania działań, taki właściwy podmiot powinien po zakończeniu postępowania wyjaśniającego informować organ ds. równości, na jego wniosek, o wynikach tego postępowania.

- (28) Organy ds. równości powinny być w stanie uzasadnić swoją ocenę skargi na podstawie zebranego materiału dowodowego. Państwa członkowskie powinny określić charakter prawny tej oceny, która może być niewiążąca opinią lub wiążącą decyzją. W obu tych przypadkach należy podać uzasadnienie oceny oraz – gdy jest to stosowne – wskazać środki naprawcze służące usunięciu stwierdzonego naruszenia zasady równego traktowania i zapobiegające dalszemu występowaniu takich naruszeń, z uwzględnieniem różnego charakteru opinii i decyzji. Aby zapewnić skuteczność działań organów ds. równości, państwa członkowskie powinny przyjąć właściwe mechanizmy w zakresie działań następczych w związku z opiniami oraz w zakresie egzekwowania decyzji.
- (29) W celu zwiększenia świadomości w zakresie swojej działalności oraz przepisów dotyczących równości i niedyskryminacji organy ds. równości powinny móc publikować co najmniej streszczenie tych spośród swoich opinii i decyzji, które uznają za szczególnie istotne.
- (30) Organy ds. równości powinny mieć prawo do podejmowania działań w postępowaniach sądowych, aby przyczynić się do zapewnienia poszanowania zasady równego traktowania określonej w dyrektywach 2006/54/WE i 2010/41/UE. Takie postępowania sądowe mogą toczyć się przed sądami lub równoważnymi organami zajmującymi się kwestiami równego traktowania i dyskryminacji, zgodnie z prawem krajowym i praktyką krajową. Krajowe przepisy i praktyka krajowa dotyczące dopuszczalności działania w postępowaniach sądowych, a w szczególności wszelkie warunki uzasadnionego interesu, nie mogą być stosowane w sposób, który mógłby podważyć skuteczność prawa organów ds. równości do występowania w sądzie. Uprawnienia do przeprowadzania postępowań wyjaśniających i wydawania decyzji oraz prawo do działania w postępowaniach sądowych przyznane organom ds. równości na mocy niniejszej dyrektywy mają ułatwić praktyczne wdrożenie obowiązujących przepisów dyrektywy 2006/54/WE dotyczących ciężaru dowodu oraz dyrektyw 2006/54/WE i 2010/41/UE dotyczących obrony praw. Na warunkach przewidzianych w niniejszej dyrektywie organy ds. równości będą mogły ustalać stan faktyczny, na podstawie którego można domniemywać istnienie bezpośredniej lub pośredniej dyskryminacji, wypełniając tym samym warunki przewidziane w art. 19 dyrektywy 2006/54/WE. Wsparcie ze strony tych organów na mocy niniejszej dyrektywy ułatwi zatem ofiarom dostęp do wymiaru sprawiedliwości. Organy ds. równości powinny mieć możliwość dokonywania wyboru spraw, w odniesieniu do których zdecydują się wszcząć postępowanie sądowe, aby przyczynić się do właściwej wykładni i stosowania prawodawstwa w dziedzinie równego traktowania.
- (31) W przypadku gdy organy ds. równości są uprawnione do wydawania wiążących decyzji, powinny mieć one możliwość uczestnictwa jako strona w postępowaniach dotyczących wykonania lub kontroli sądowej tych decyzji. Organy ds. równości powinny też mieć możliwość przedkładania uwag sędziom, w tym poprzez sporządzenie ekspertyzy, zgodnie z prawem krajowym i praktyką krajową.
- (32) Prawo organów ds. równości do działania w postępowaniach sądowych może przybierać różne formy w różnych krajowych systemach prawnych. W związku z tym państwa członkowskie powinny wybrać, zgodnie z prawem krajowym i praktyką krajową, co najmniej jedną z następujących form działania: działanie w imieniu jednej lub kilku ofiar, działanie na rzecz jednej lub kilku ofiar, lub wszczynanie postępowania sądowego we własnym imieniu.
- (33) Organy ds. równości powinny mieć możliwość działania w imieniu ofiar lub na ich rzecz, w stosownych przypadkach za ich zgodą, umożliwiając ofiarom dostęp do wymiaru sprawiedliwości w sytuacjach, gdy często zniechęcają je bariery proceduralne i finansowe lub obawa przed wiktymizacją. W przypadkach gdy organy ds. równości działają w imieniu jednej lub kilku ofiar, reprezentują one ofiary przed sądem. Działając na rzecz jednej lub kilku ofiar, organy te biorą udział we wszczętych przez ofiary postępowaniach sądowych w celu poparcia ich żądań.
- (34) Niektóre przypadki dyskryminacji są trudne do zwalczania ze względu na brak skarżącego, który sam dochodziłby swoich praw. W orzeczeniu w sprawie C-54/07 ⁽¹⁴⁾, którą wniósł organ ds. równości we własnym imieniu, Trybunał Sprawiedliwości potwierdził, że dyskryminacja może zostać stwierdzona nawet w sytuacji braku zidentyfikowanej ofiary. W związku z tym, w celu zwalczania dyskryminacji w interesie publicznym, państwa członkowskie powinny mieć możliwość umożliwienia organom ds. równości działania we własnym imieniu w niektórych przypadkach dyskryminacji, ze względu, przykładowo, na dużą liczbę lub wagę spraw lub potrzebę wyjaśnienia kwestii prawnych; każdy z tych względów może wskazywać na to, że dyskryminacja ma charakter strukturalny lub systematyczny. Państwa członkowskie powinny móc, zgodnie z prawem krajowym i praktyką krajową, przewidzieć, że takie przypadki dyskryminacji wymagają, aby skarga była skierowana przeciwko konkretnej osobie lub podmiotowi.
- (35) Aby zapewnić poszanowanie praw indywidualnych, państwa członkowskie powinny określić uprawnienia organów ds. równości z zachowaniem odpowiednich gwarancji proceduralnych, zapewniających należyte przestrzeganie prawa do poufności oraz podstawowych zasad prawa, takich jak prawo do sprawiedliwego procesu, prawo do

⁽¹⁴⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 10 lipca 2008 r., Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding przeciwko Firma Feryn NV, C-54/07, ECLI:EU:C:2008:397.

obrony i prawo do kontroli sądowej wiążących decyzji, w tym w przypadkach, gdy organ ds. równości działa jako strona lub w imieniu strony w postępowaniu sądowym. Państwa członkowskie mogą na przykład, jako istotny sposób zachęcania do zgłaszania przypadków dyskryminacji, zapewniać świadkom i sygnalistom poufność.

- (36) Przepisy niniejszej dyrektywy dotyczące prawa organów ds. równości do działania w postępowaniach sądowych nie naruszają praw ofiar lub praw stowarzyszeń, organizacji ani innych podmiotów prawnych, które egzekwują prawa ofiar, mających – zgodnie z kryteriami określonymi w przepisach krajowych – uzasadniony interes w zapewnieniu przestrzegania dyrektyw 2006/54/WE i 2010/41/UE, zgodnie z przepisami tych dyrektyw, w tym w przypadkach, gdy te ofiary, stowarzyszenia, organizacje lub inne podmioty prawne uczestniczą w postępowaniach sądowych lub administracyjnych lub obu rodzajach postępowań.
- (37) Skuteczność działań organów ds. równości jest też uzależniona od tego, czy grupy zagrożone dyskryminacją mają pełen dostęp do ich usług. W Drugim Badaniu Unii Europejskiej na temat mniejszości i dyskryminacji przeprowadzonym przez Agencję Praw Podstawowych Unii Europejskiej 71 % członków mniejszości etnicznych lub imigranckich stwierdziło, że nie wiedzą o istnieniu organizacji oferujących wsparcie lub doradztwo dla ofiar dyskryminacji. Ważnym krokiem na rzecz takiego dostępu jest zapewnienie przez państwa członkowskie, aby obywatele znali swoje prawa oraz byli świadomi istnienia organów ds. równości i oferowanych przez nie usług. Jest to szczególnie istotne w przypadku grup defaworyzowanych oraz grup, dla których dostęp do tych informacji może być utrudniony, na przykład z powodu ich niskiego statusu ekonomicznego, wieku, niepełnosprawności, poziomu umiejętności czytania i pisanie, narodowości lub statusu pobytowego czy też braku dostępu do narzędzi internetowych.
- (38) Należy zagwarantować wszystkim równy dostęp do usług i publikacji organów ds. równości. W tym celu należy zidentyfikować potencjalne bariery w dostępie do usług organów ds. równości i zająć się tymi barierami. Usługi te powinny być bezpłatne dla skarżących. Państwa członkowskie powinny też zapewnić, bez uszczerbku dla autonomii władz regionalnych i lokalnych, aby usługi organów ds. równości były dostępne dla wszystkich potencjalnych ofiar na całym terytorium kraju, na przykład przez tworzenie miejscowych biur, w tym biur ruchomych, wykorzystywanie narzędzi komunikacyjnych, organizację lokalnych kampanii, współpracę z lokalnymi przedstawicielami lub organizacjami społeczeństwa obywatelskiego lub przez zawieranie umów z dostawcami usług.
- (39) Aby zagwarantować osobom z niepełnosprawnościami dostęp do wszystkich usług i działań organów ds. równości, konieczne jest zapewnienie dostępności, zgodnie z wymogami określonymi w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/882⁽¹⁵⁾, oraz zapewnienie racjonalnych usprawnień zgodnie z Konwencją Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych, przyjętą w dniu 13 grudnia 2006 r. Dlatego organy ds. równości powinny zapewnić dostępność fizyczną oraz cyfrową poprzez zapobieganie barierom, jakie mogą napotykać osoby z niepełnosprawnościami w dostępie do usług i informacji organów ds. równości, oraz usuwanie takich barier, a także powinny zapewnić racjonalne usprawnienia, wprowadzając konieczne i odpowiednie zmiany i dostosowania, jeżeli są one potrzebne w danym przypadku.
- (40) Umożliwienie organom ds. równości regularnej i długoterminowej koordynacji i współpracy na różnych poziomach ma zasadnicze znaczenie dla wzajemnego uczenia się, spójności i zgodności, a także może poszerzyć zasięg i zwiększyć wpływ ich pracy. Organ ds. równości powinny współpracować, w obszarach swoich kompetencji, z innymi organami ds. równości w tym samym państwie członkowskim oraz z podmiotami publicznymi i prywatnymi na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym, unijnym i międzynarodowym, takimi jak sieci organów ds. równości na poziomie Unii, organizacje społeczeństwa obywatelskiego, organy ochrony danych, partnerzy społeczni, inspektoraty pracy i kuratoria oświaty, organy ścigania, agencje odpowiedzialne na szczeblu krajowym za ochronę praw człowieka, krajowe urzędy statystyczne, organy zarządzające funduszami unijnymi, krajowe punkty kontaktowe ds. Romów, organy ochrony konsumentów oraz krajowe niezależne mechanizmy promowania, ochrony i monitorowania Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych.
- (41) Organ ds. równości nie mogą w pełni odgrywać roli ekspertów w dziedzinie równego traktowania ani przyczyniać się do upowszechniania aspektów płci, jeżeli nie konsultuje się z nimi, na odpowiednio wczesnym etapie kształtowania polityki, zagadnień związanych z prawami i obowiązkami wynikającymi z dyrektyw 2006/54/WE i 2010/41/UE. Dlatego państwa członkowskie powinny określić procedury zapewniające, aby takie konsultacje odbywały się odpowiednio wcześniej, a także, w przypadku gdy organy ds. równości uznają to za konieczne, powinny umożliwić im wydawanie zaleceń i publikowanie ich w terminie umożliwiającym ich uwzględnienie.

⁽¹⁵⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/882 z dnia 17 kwietnia 2019 r. w sprawie wymogów dostępności produktów i usług (Dz.U. L 151 z 7.6.2019, s. 70).

- (42) Dane dotyczące równouprawnienia mają kluczowe znaczenie dla podnoszenia świadomości, uwrażliwiania ludzi, przedstawiania dyskryminacji w ujęciu ilościowym, pokazywania tendencji zmieniających się w czasie, udowadniania istnienia dyskryminacji, oceny wdrażania przepisów dotyczących równouprawnienia, wykazywania konieczności działania pozytywnego oraz przyczyniania się do kształtowania polityki w oparciu o dowody. Organy ds. równości mogą przyczyniać się do opracowywania danych dotyczących równości, służących tym celom, na przykład przez organizowanie spotkań okrągłego stołu z udziałem wszystkich właściwych podmiotów. Organy te powinny również gromadzić i analizować dane na temat własnych działań, być w stanie przeprowadzać badania i, zgodnie z prawem krajowym, mieć możliwość dostępu do informacji statystycznych dotyczących praw i obowiązków wynikających z dyrektyw 2006/54/WE i 2010/41/UE oraz możliwość wykorzystywania takich danych. Dane osobowe gromadzone przez organ ds. równości powinny być zanonimizowane lub, jeżeli nie jest to możliwe, pseudonimizowane.
- (43) Organy ds. równości powinny przyjąć program prac określający ich priorytety i przyszłe działania, co pozwoli im zapewnić – w miarę upływu czasu – spójność między różnymi obszarami prac oraz przeciwdziałać systemowym problemom dotyczącym dyskryminacji, które są objęte zakresem ich kompetencji, w ramach długoterminowego planu działania.
- (44) Oprócz publikacji sprawozdania rocznego z działalności, organy ds. równości powinny regularnie publikować sprawozdania zawierające ogólną ocenę sytuacji dotyczącej dyskryminacji objętej zakresem ich kompetencji w danym państwie członkowskim oraz inne sprawozdania odnoszące się do dyskryminacji.
- (45) W celu zapewnienia jednolitych warunków wykonywania przez państwa członkowskie obowiązków sprawozdawczych w odniesieniu do funkcjonowania organów ds. równości wyznaczonych na mocy niniejszej dyrektywy należy powierzyć Komisji uprawnienia wykonawcze do ustanowienia wykazu odpowiednich wskaźników, na podstawie których mają być gromadzone dane. Wskaźniki te nie powinny służyć do tworzenia rankingów ani wydawania konkretnych zaleceń skierowanych do poszczególnych państw członkowskich. Uprawnienia te powinny być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011⁽¹⁶⁾.
- (46) Niniejsza dyrektywa ustanawia wymogi minimalne, tym samym dając państwom członkowskim możliwość wprowadzenia lub utrzymania korzystniejszych przepisów. Wykonanie niniejszej dyrektywy nie powinno usprawiedliwiać pogorszenia w stosunku do sytuacji już istniejącej w każdym państwie członkowskim.
- (47) Przetwarzanie danych osobowych przez organy ds. równości na podstawie niniejszej dyrektywy powinno następować z zachowaniem pełnej zgodności z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679⁽¹⁷⁾. Państwa członkowskie powinny zapewnić, aby zadania organów ds. równości były jasno określone przepisami prawa, zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2016/679. Organy ds. równości powinny przetwarzać dane osobowe wyłącznie w zakresie niezbędnym do wypełniania swoich zadań na podstawie niniejszej dyrektywy. Osoby fizyczne, których dane osobowe są przetwarzane, powinny zostać poinformowane o prawach, jakie im przysługują jako osobom, których dane dotyczą, w tym o środkach prawnych dostępnych na poziomie krajowym.
- (48) W przypadku gdy wypełnianie zadań organów ds. równości wymaga przetwarzania szczególnych kategorii danych osobowych, o których mowa w art. 9 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2016/679, państwa członkowskie powinny również zapewnić, aby w przepisach krajowych nie naruszano istoty prawa do ochrony danych i przewidziano odpowiednie i konkretne środki zabezpieczające prawa podstawowe i interesy osób, których dane dotyczą, zgodnie z art. 9 ust. 2 lit. g) rozporządzenia (UE) 2016/679. Takie środki zabezpieczające powinny obejmować na przykład: wewnętrzne polityki i środki, które zapewniają minimalizację danych, w tym w miarę możliwości przez anonimizację danych osobowych; stosowanie pseudonimizacji i szyfrowania danych osobowych; zapobieganie nieuprawnionemu dostępowi do danych osobowych i ich przekazywaniu; a także zapewnienie, aby dane osobowe nie były przetwarzane dłużej niż jest to niezbędne do celów, w których są one przetwarzane.
- (49) Niniejsza dyrektywa rozwija przepisy dyrektyw 2006/54/WE i 2010/41/UE przez wprowadzenie wzmocnionych norm dotyczących funkcjonowania organów ds. równości. W związku z tym należy uchylić przepisy dotyczące organów ds. równości, zawarte w dyrektywach 2006/54/WE i 2010/41/UE.

⁽¹⁶⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiające przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13).

⁽¹⁷⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz.U. L 119 z 4.5.2016, s. 1).

- (50) Niniejsza dyrektywa ma na celu zapewnienie funkcjonowania organów ds. równości zgodnie z normami minimalnymi, aby zwiększyć ich skuteczność i zagwarantować ich niezależność w celu wzmocnienia stosowania zasady równego traktowania. Ponieważ cel niniejszej dyrektywy nie może zostać osiągnięty w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, natomiast ze względu na jego skalę i skutki możliwe jest lepsze jego osiągnięcie na poziomie Unii, może ona podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 TUE. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule niniejsza dyrektywa, która ogranicza się do wyznaczenia norm minimalnych, nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tego celu.
- (51) Zgodnie z art. 42 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1725⁽¹⁸⁾ skonsultowano się z Europejskim Inspektorem Ochrony Danych, który wydał opinię dnia 2 lutego 2023 r.⁽¹⁹⁾,

PRZYMUJĄ NINIEJSZĄ DYREKTYWĘ:

Artykuł 1

Cel, przedmiot i zakres stosowania

1. W niniejszej dyrektywie ustanawia się minimalne wymogi dotyczące funkcjonowania organów ds. równości, aby zwiększyć ich skuteczność i zagwarantować ich niezależność w celu wzmocnienia stosowania zasady równego traktowania wynikającej z dyrektyw 2006/54/WE i 2010/41/UE.
2. Obowiązki nałożone na państwa członkowskie oraz zadania powierzone organom ds. równości na podstawie niniejszej dyrektywy obejmują prawa i obowiązki wynikające z dyrektyw 2006/54/WE i 2010/41/UE.
3. Niniejsza dyrektywa pozostaje bez uszczerbku dla przepisów szczególnych zawartych w dyrektywie (UE) 2023/970.

Artykuł 2

Wyznaczenie organów ds. równości

1. Państwa członkowskie wyznaczają organ lub organy (zwane dalej „organami ds. równości”), które mają wykonywać kompetencje określone w niniejszej dyrektywie.
2. Niniejsza dyrektywa pozostaje bez uszczerbku dla kompetencji inspektoratów pracy lub innych organów odpowiedzialnych za egzekwowanie przepisów oraz dla praw i prerogatyw partnerów społecznych zgodnie z przepisami krajowymi i praktyką krajową, w tym w odniesieniu do układów zbiorowych, oraz reprezentacji i obrony w postępowaniu sądowym.

Artykuł 3

Niezależność

1. Państwa członkowskie podejmują działania zapewniające, aby organy ds. równości były niezależne i wolne od zewnętrznych wpływów oraz nie zwracały się o instrukcje ani ich nie przyjmowały od rządu ani innego podmiotu publicznego lub prywatnego przy wypełnianiu swoich zadań i wykonywaniu kompetencji. Zgodnie z celami niniejszej dyrektywy i w granicach mających zastosowanie ram prawnych organy ds. równości muszą być w stanie zarządzać swoimi zasobami finansowymi i innymi zasobami oraz przyjmować decyzje w odniesieniu do swojej struktury wewnętrznej, rozliczalności, personelu i spraw organizacyjnych.
2. Państwa członkowskie zapewniają przejrzyste procedury dotyczące wyboru, powoływania, odwoływania oraz potencjalnych konfliktów interesów pracowników organów ds. równości zajmujących stanowiska decyzyjne lub kierownicze oraz, w stosownych przypadkach, członków organów zarządzających, aby zagwarantować ich kompetencje i niezależność.
3. Państwa członkowskie zapewniają, aby organy ds. równości ustanowiły strukturę wewnętrzną gwarantującą niezależne, a w stosownych przypadkach bezstronne wykonywanie ich kompetencji.
4. Państwa członkowskie zapewniają, aby struktura wewnętrzna organów realizujących wiele zadań gwarantowała skuteczne wykonywanie ich zadań w dziedzinie równości.

⁽¹⁸⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1725 z dnia 23 października 2018 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez instytucje, organy i jednostki organizacyjne Unii i swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia rozporządzenia (WE) nr 45/2001 i decyzji nr 1247/2002/WE (Dz.U. L 295 z 21.11.2018, s. 39).

⁽¹⁹⁾ Dz.U. C 64 z 21.2.2023, s. 46.

Artykuł 4**Zasoby**

Państwa członkowskie zgodnie ze swoimi krajowymi procedurami budżetowymi zapewniają, aby każdy organ ds. równości był wyposażony w zasoby kadrowe, techniczne i finansowe niezbędne do skutecznego wypełniania wszystkich swoich zadań i wykonywania wszystkich swoich kompetencji, w odniesieniu do dyskryminacji ze względów wymienionych w dyrektywach 2006/54/WE i 2010/41/UE i dziedzin objętych tymi dyrektywami, również w przypadkach, gdy organy ds. równości stanowią część organów realizujących wiele zadań.

Artykuł 5**Działania zwiększające świadomość, prewencyjne i promujące**

1. Państwa członkowskie przyjmują odpowiednie środki, takie jak strategie, na rzecz zwiększenia świadomości wśród ogółu społeczeństwa na ich terytorium, ze szczególnym uwzględnieniem osób i grup zagrożonych dyskryminacją, na temat praw wynikających z dyrektyw 2006/54/WE i 2010/41/UE oraz na temat istnienia organów ds. równości i oferowanych przez nie usług.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby organy ds. równości były uprawnione do prowadzenia działań mających na celu zapobieganie dyskryminacji i propagowanie równego traktowania, wynikających z dyrektyw 2006/54/WE i 2010/41/UE. Takie działania mogą między innymi obejmować promowanie pozytywnego działania i upowszechnianie aspektu płci wśród podmiotów publicznych i prywatnych, zapewnianie im stosownych szkoleń, doradztwa i wsparcia, uczestnictwo w debatach publicznych, komunikowanie się z odpowiednimi stronami, w tym partnerami społecznymi, oraz promowanie wymiany dobrych praktyk. Prowadząc takie działania, organy ds. równości mogą uwzględnić szczególnie przypadki niekorzystnych sytuacji będących skutkiem dyskryminacji krzyżowej rozumianej jako dyskryminacja ze względu na płeć w połączeniu z dyskryminacją z powodu jakiegokolwiek innej cechy lub innych cech chronionych na mocy dyrektywy 79/7/EWG, 2000/43/WE, 2000/78/WE lub 2004/113/WE.

3. Państwa członkowskie i organy ds. równości uwzględniają odpowiednie dla każdej z grup docelowych narzędzia i formaty komunikacji. Zwracają przy tym szczególną uwagę na grupy, dla których dostęp do informacji może być utrudniony, na przykład z powodu ich niskiego statusu ekonomicznego, wieku, niepełnosprawności, poziomu umiejętności czytania i pisanania, narodowości lub statusu pobytowego, czy też z powodu braku dostępu do narzędzi internetowych.

Artykuł 6**Pomoc ofiarom**

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby organy ds. równości mogły udzielać pomocy ofiarom zgodnie z ust. 2–4.

Na potrzeby niniejszej dyrektywy „ofiary” oznaczają wszelkie osoby – niezależnie na przykład od ich statusu społeczno-ekonomicznego, poglądów politycznych, wieku, zdrowia, narodowości, statusu pobytowego, języka, koloru skóry, poziomu umiejętności czytania i pisanania, płci, tożsamości płciowej, ekspresji płciowej lub cech płciowych – które uważają, że doświadczyły dyskryminacji w rozumieniu art. 4 dyrektywy 2006/54/WE lub art. 4 dyrektywy 2010/41/UE.

2. Organy ds. równości mają możliwość przyjmowania skarg w sprawie dyskryminacji.

3. Organy ds. równości udzielają pomocy ofiarom, początkowo informując je o:

- a) przepisach prawnych, w tym udzielają porad dotyczących konkretnej sytuacji;
- b) usługach oferowanych przez organ ds. równości i powiązanych aspektach proceduralnych;
- c) dostępnych środkach prawnych, w tym możliwości skierowania sprawy do sądu;
- d) mających zastosowanie zasadach poufności i ochronie danych osobowych; oraz

e) możliwości uzyskania wsparcia psychologicznego lub innych rodzajów odpowiedniego wsparcia od innych podmiotów lub organizacji.

4. Organy ds. równości informują skarżących, w odpowiednim czasie, o tym, czy skarga jest odrzucona czy też istnieją podstawy do podjęcia działania w danej sprawie.

Artykuł 7

Alternatywne metody rozstrzygania sporów

Organy ds. równości mogą oferować stronom możliwość skorzystania z alternatywnych metod rozstrzygnięcia ich sporu. Postępowanie takie może być prowadzone przez sam organ ds. równości lub inny właściwy podmiot zgodnie z prawem krajowym i praktyką krajową, przy czym w tym drugim przypadku organ ds. równości może przekazać temu podmiotowi swoje uwagi. Takie alternatywne rozstrzygnięcie sporów może przybierać różne formy, takie jak mediacje lub postępowanie pojednawcze, zgodnie z prawem krajowym i praktyką krajową. Brak rozstrzygnięcia nie odbiera stronom prawa do skorzystania z prawa do wszczęcia postępowania sądowego. Państwa członkowskie zapewniają wystarczający termin przedawnienia, aby zagwarantować stronom sporu dostęp do sądu, w tym poprzez zawieszenie okresu przedawnienia na czas, gdy strony uczestniczą w procedurze alternatywnego rozstrzygnięcia sporu.

Artykuł 8

Postępowania wyjaśniające

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby organy ds. równości były uprawnione do prowadzenia postępowań wyjaśniających dotyczących stwierdzenia, czy miało miejsce naruszenie zasady równego traktowania określonej w dyrektywach 2006/54/WE i 2010/41/UE.

2. Państwa członkowskie określają przepisy dotyczące prowadzenia postępowań wyjaśniających umożliwiające organom ds. równości ustalenie stanu faktycznego. W szczególności ramy te zapewniają organom ds. równości skuteczne prawo dostępu do informacji i dokumentów niezbędnych do stwierdzenia, czy doszło do dyskryminacji. Przepisy te zapewniają także odpowiednie mechanizmy umożliwiające organom ds. równości współpracę z odpowiednimi organami publicznymi w tym celu.

3. Państwa członkowskie mogą również powierzyć innemu właściwemu podmiotowi, zgodnie z prawem krajowym i praktyką krajową, uprawnienia, o których mowa w ust. 1 i 2. Taki właściwy podmiot – po zakończeniu przez niego postępowania wyjaśniającego – na wniosek organu ds. równości przekazuje mu informacje na temat wyników tego postępowania.

4. Państwa członkowskie mogą przewidzieć, aby nie wszczynano ani nie kontynuowano postępowań wyjaśniających na podstawie ust. 1 niniejszego artykułu i art. 9 w przypadku, gdy w danej sprawie toczy się postępowanie sądowe.

Artykuł 9

Opinie i decyzje

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby organy ds. równości były uprawnione do przedstawiania i dokumentowania swojej oceny sprawy, w tym ustalenia stanu faktycznego oraz zawierającego uzasadnienie stwierdzenia, czy doszło do dyskryminacji. Państwa członkowskie określają, czy takie stwierdzenie ma formę niewiążącej opinii czy też wiążącej decyzji.

2. W stosownych przypadkach zarówno niewiążące opinie, jak i wiążące decyzje wskazują konkretne środki mające na celu usunięcie stwierdzonego naruszenia zasady równego traktowania oraz zapobiegnięcie dalszemu występowaniu takich naruszeń. Państwa członkowskie ustanawiają odpowiednie mechanizmy dotyczące działań następczych w związku z niewiążącymi opiniami, takie jak obowiązki w zakresie informacji zwrotnych, oraz mechanizmy egzekwowania wiążących decyzji.

3. Organy ds. równości publikują co najmniej streszczenie tych swoich opinii i decyzji, które uważają za szczególnie istotne.

Artykuł 10

Spory

1. Państwa członkowskie zapewniają organom ds. równości prawo do działania w postępowaniach sądowych w sprawach cywilnych i administracyjnych dotyczących wdrażania zasady równego traktowania ustanowionej w dyrektywach 2006/54/WE i 2010/41/UE, jak określono w ust. 2–4 niniejszego artykułu, zgodnie z przepisami krajowymi i praktyką krajową dotyczącymi dopuszczalności działania w postępowaniach sądowych, w tym przepisami dotyczącymi wymogu uzyskania zgody ofiary.

2. Prawo organu ds. równości do działania w postępowaniach sądowych obejmuje prawo do przedstawienia sądowi uwag, zgodnie z prawem krajowym i praktyką krajową.
3. Prawo organu ds. równości do działania w postępowaniach sądowych obejmuje również co najmniej jedno z poniższych:
 - a) prawo do wszczęcia postępowania sądowego w imieniu jednej lub większej liczby ofiar;
 - b) prawo do uczestnictwa w postępowaniu sądowym na rzecz jednej lub większej liczby ofiar; lub
 - c) prawo do wszczęcia postępowania sądowego we własnym imieniu w celu ochrony interesu publicznego.
4. Prawo organu ds. równości do działania w postępowaniach sądowych obejmuje prawo do występowania jako strona w postępowaniach dotyczących wykonania lub kontroli sądowej wiążących decyzji, w przypadku gdy organy ds. równości są uprawnione do wydawania takich decyzji zgodnie z art. 9 ust. 1.

Artykuł 11

Gwarancje proceduralne

Państwa członkowskie zapewniają, aby w postępowaniach, o których mowa w art. 6–10, chronione było prawo do obrony przysługujące osobom fizycznym i prawnym, których dotyczy postępowanie. Wiążące decyzje, o których mowa w art. 9, podlegają kontroli sądowej zgodnie z prawem krajowym.

Artykuł 12

Równy dostęp

1. Państwa członkowskie gwarantują wszystkim równy dostęp do usług i publikacji organów ds. równości.
2. Organy ds. równości gwarantują wyeliminowanie barier utrudniających składanie skarg, na przykład poprzez umożliwienie ich składania w formie ustnej, pisemnej lub online.
3. Państwa członkowskie zapewniają, aby organy ds. równości świadczyły bezpłatne usługi skarżącym na terytorium całego kraju, w tym na obszarach wiejskich i w regionach oddalonych.

Artykuł 13

Dostępność i racjonalne usprawnienia dla osób z niepełnosprawnościami

Państwa członkowskie zapewniają dostępność i racjonalne usprawnienia dla osób z niepełnosprawnościami, aby zagwarantować im równy dostęp do wszystkich usług i działań organów ds. równości, w tym pomocy dla ofiar, rozpatrywania skarg, alternatywnych metod rozstrzygania sporów, informacji i publikacji, a także działań prewencyjnych, promocyjnych i zwiększających świadomość.

Artykuł 14

Współpraca

Państwa członkowskie zapewniają, aby organy ds. równości posiadały odpowiednie mechanizmy współpracy, w obszarach swoich kompetencji, z innymi organami ds. równości w tym samym państwie członkowskim oraz z odpowiednimi podmiotami publicznymi i prywatnymi, w tym inspektoratami pracy, partnerami społecznymi i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, a także w innych państwach członkowskich, oraz na poziomie unijnym i międzynarodowym.

Artykuł 15

Konsultacje

Państwa członkowskie ustanawiają procedury zapewniające, aby rząd i odpowiednie organy publiczne konsultowały z organami ds. równości przepisy, politykę, procedury i programy związane z prawami i obowiązkami wynikającymi z dyrektyw 2006/54/WE i 2010/41/UE.

Państwa członkowskie zapewniają, aby organy ds. równości miały prawo do wydawania i publikowania zaleceń w tych sprawach oraz do żądania podjęcia działań następczych w stosunku do takich zaleceń.

Artykuł 16

Gromadzenie danych i dostęp do danych dotyczących równouprawnienia

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby organy ds. równości gromadziły dane na temat swojej działalności w celu sporządzania sprawozdań, o których mowa w art. 17 lit. b) oraz c).

Gromadzone przez organy ds. równości dane są dezagregowane według powodów i dziedzin objętych dyrektywami 2006/54/WE i 2010/41/UE oraz zgodnie ze wskaźnikami, o których mowa w art. 18 niniejszej dyrektywy. Gromadzone dane osobowe są anonimizowane, a jeżeli nie jest to możliwe – pseudonimizowane.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby organy ds. równości miały możliwość przeprowadzania niezależnych badań dotyczących dyskryminacji.

3. Państwa członkowskie zapewniają, aby organy ds. równości miały dostęp do danych statystycznych dotyczących praw i obowiązków wynikających z dyrektyw 2006/54/WE i 2010/41/UE, zgodnie z prawem krajowym, jeżeli organy ds. równości uznają takie dane statystyczne za niezbędne do przeprowadzenia ogólnej oceny sytuacji w zakresie dyskryminacji w danym państwie członkowskim oraz do sporządzania sprawozdań, o których mowa w art. 17 lit. c) niniejszej dyrektywy.

4. Państwa członkowskie pozwalają organom ds. równości na kierowanie do podmiotów publicznych i prywatnych, w tym organów publicznych, partnerów społecznych, przedsiębiorstw i organizacji społeczeństwa obywatelskiego, zaleceń dotyczących danych statystycznych, jakie mają być gromadzone w odniesieniu do praw i obowiązków wynikających z dyrektyw 2006/54/WE i 2010/41/UE. Państwa członkowskie mogą pozwalać także organom ds. równości na odgrywanie roli koordynatora w zakresie gromadzenia danych dotyczących równouprawnienia.

Artykuł 17

Sprawozdania i planowanie strategiczne

Państwa członkowskie zapewniają, aby organy ds. równości:

- a) przyjęły program prac określający priorytety i przyszłe działania;
- b) sporządzały i podawały do publicznej wiadomości roczne sprawozdanie z działalności, obejmujące budżet roczny oraz sprawozdawczość kadrową i finansową; oraz
- c) publikowały przynajmniej raz na cztery lata co najmniej jedno sprawozdanie zawierające zalecenia dotyczące sytuacji w zakresie równego traktowania i dyskryminacji, w tym możliwych problemów strukturalnych, w danym państwie członkowskim.

Artykuł 18

Monitorowanie i sprawozdawczość

1. Do dnia 19 czerwca 2026 r. Komisja w drodze aktu wykonawczego określi wykaz wspólnych wskaźników dotyczących funkcjonowania organów ds. równości wyznaczonych na mocy niniejszej dyrektywy. Podczas opracowywania wskaźników Komisja może zasięgnąć porady Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej, Europejskiego Instytutu ds. Równości Kobiet i Mężczyzn oraz sieci organów ds. równości na szczeblu Unii. Wskaźniki te obejmują zasoby ludzkie, techniczne i finansowe, niezależność, dostępność i skuteczność organów ds. równości, jak również rozwój ich kompetencji, uprawnień lub struktury, w sposób zapewniający porównywalność, obiektywność i wiarygodność danych gromadzonych na poziomie krajowym. Wskaźniki te nie służą do tworzenia rankingów ani wydawania konkretnych zaleceń dla poszczególnych państw członkowskich.

Ten akt wykonawczy przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 22 ust. 2.

2. Do dnia 19 czerwca 2031 r., a następnie co pięć lat, państwa członkowskie przekazują Komisji wszystkie odpowiednie informacje dotyczące stosowania niniejszej dyrektywy. Informacje takie obejmują co najmniej dane dotyczące funkcjonowania organów ds. równości i uwzględniają sprawozdania sporządzane przez organy ds. równości na podstawie art. 17 lit. b) i c).

3. Komisja sporządza sprawozdanie dotyczące stosowania i praktycznych skutków niniejszej dyrektywy na podstawie informacji, o których mowa w ust. 2, oraz odpowiednich dodatkowych danych gromadzonych na poziomie krajowym i unijnym, w szczególności danych pochodzących od organów ds. równości, sieci organów ds. równości na poziomie Unii, takich jak EQUINET, organizacji społeczeństwa obywatelskiego i innych zainteresowanych podmiotów, przez Agencję Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz Europejski Instytut ds. Równości Kobiet i Mężczyzn. Sprawozdanie to dotyczy niezależnego funkcjonowania i skuteczności organów ds. równości w państwach członkowskich i jest sporządzane na podstawie wskaźników określonych zgodnie z ust. 1.

*Artykuł 19***Dialog o funkcjonowaniu organów ds. równości**

1. W ramach procesu monitorowania i sprawozdawczości na mocy art. 18 i aby wzmocnić dialog między unijnymi instytucjami oraz zapewnić większą przejrzystość, Parlament Europejski może co roku zwracać się do Komisji o przeprowadzenie dyskusji na temat kwestii, o których mowa w tym artykule, dotyczących funkcjonowania organów ds. równości wyznaczonych na mocy niniejszej dyrektywy.
2. Parlament Europejski może wyrażać swoje poglądy, wydając rezolucje na temat kwestii, o których mowa w art. 18.
3. Komisja uwzględnia w stosownych przypadkach kwestie wynikające z poglądów wyrażonych w ramach dialogu, który odbywa się na podstawie niniejszego artykułu, w tym rezolucje Parlamentu Europejskiego na temat kwestii, o których mowa w art. 18, także w procesie przeglądu funkcjonowania niniejszej dyrektywy.

*Artykuł 20***Wymogi minimalne**

1. Państwa członkowskie mogą wprowadzić lub utrzymać przepisy, które są korzystniejsze od wymogów minimalnych określonych w niniejszej dyrektywie.
2. Wdrożenie niniejszej dyrektywy w żadnym przypadku nie może być powodem obniżenia poziomu ochrony przed dyskryminacją, który jest już zapewniany przez państwo członkowskie w kwestiach objętych dyrektywami 2006/54/WE i 2010/41/UE.

*Artykuł 21***Przetwarzanie danych osobowych**

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby organy ds. równości mogły gromadzić i przetwarzać dane osobowe tylko wówczas, gdy jest to konieczne do wykonania zadania powierzonego im na mocy niniejszej dyrektywy.
2. Państwa członkowskie zapewniają, aby w przypadku, gdy organy ds. równości przetwarzają szczególnie kategorie danych osobowych, o których mowa w art. 9 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2016/679, przewidziano odpowiednie i konkretne środki zabezpieczające prawa podstawowe i interesy osób, których dane dotyczą.

*Artykuł 22***Procedura komitetowa**

1. Komisję wspomaga komitet. Komitet ten jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.
2. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 5 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

*Artykuł 23***Zmiany dyrektyw 2006/54/WE i 2010/41/UE**

Uchyła się art. 20 dyrektywy 2006/54/WE oraz art. 11 dyrektywy 2010/41/UE.

Odesłania do organów wspierających równe traktowanie, o których mowa w tych artykułach, odczytuje się jako odesłania do organów ds. równości, o których mowa w art. 2 ust. 1 niniejszej dyrektywy.

*Artykuł 24***Transpozycja**

1. Państwa członkowskie do dnia 19 czerwca 2026 r. wprowadzają w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy. Niezwłocznie powiadamiają o tym Komisję.
Przepisy przyjęte przez państwa członkowskie zawierają odniesienie do niniejszej dyrektywy lub odniesienie takie towarzyszy ich urzędowej publikacji. Sposób dokonywania takiego odniesienia określany jest przez państwa członkowskie.
2. Państwa członkowskie przekazują Komisji tekst podstawowych przepisów prawa krajowego przyjętych w dziedzinie objętej niniejszą dyrektywą.

*Artykuł 25***Wejście w życie**

Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie dwudziestego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Art. 23 stosuje się od dnia 19 czerwca 2026 r.

*Artykuł 26***Adresaci**

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do państw członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia 14 maja 2024 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego

Przewodnicząca

R. METSOLA

W imieniu Rady

Przewodnicząca

H. LAHBIB
